

İlkokul Öğrencilerinin “Öğretmen” Kavramına İlişkin Metaforik Alguları

Ramazan ERTÜRK(Doktora Öğr.)
Milli Eğitim Bakanlığı-Türkiye
Bolu Mehmet Çelik İlkokulu
koroglu522@hotmail.com

Özet:

Araştırmada ilkökul öğrencilerinin öğretmen kavramına yönelik metaforik algularını belirlemek amaçlanmıştır. Çalışma grubunu Yeniçağa'da eğitim öğretim gören 80 öğrenci oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak açık uçlu sorulardan anket formu kullanılmıştır. Verilerin analizinde nitel araştırma yöntemlerinden betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Araştırma bulgularına göre öğrenciler öğretmen kavramını ifade etmek için 33 metafor üretmişlerdir. Öğrenciler öğretmen kavramını en çok anne baba, bilgisayar, fırıncı, ayaklı sözlük ve güneş metaforlarına benzetmişlerdir. Öğrencilerin oluşturduğu metaforların 5 kavramsal kategoride toplandığı görülmektedir. Öğrenciler tarafından oluşturulan metaforlar bilgi kaynağı olan öğretmen, yol gösterici öğretmen, şefkat göstergesi öğretmen, yetiştirici-şekillendirici öğretmen, ve lider olan öğretmen kategorileri altında toplanmıştır. Öğrencilerin oluşturduğu metaforlar sonucunda oluşturulan kategorilere göre öğretmen kavramı öğrenciler tarafından en çok bilgi kaynağı olan öğretmen, yol gösterici öğretmen, şefkat göstergesi öğretmen, yetiştirici-şekillendirici öğretmen olarak algılanmıştır. Araştırma sonucuna göre, ilkökul öğrencilerinin öğretmen kavramına ilişkin ürettiği metaforlar ve oluşturulan kategoriler öğretmeni nasıl algıladıklarını ortaya koymaktadır. Bu anlamda araştırma sonuçları öğretmen öğrenci iletişimi açısından önemlidir.

Keywords: Metafor, Öğretmen, İlkokul Öğrencisi, Algı

**E-Uluslararası Eğitim
Araştırmaları Dergisi,
Cilt: 8, Sayı:3x, 2017, ss.1-15**

DOI: 10.19160/ijer.285232

Gönderim : 10.01.2017
Revizyon1 (varsa): 08.02.2017
Revizyon1 (varsa): 21.06.2017
Kabul : 07.11.2017

Önerilen Atıf

Ertürk, R. (2017). İlkokul Öğrencilerinin Öğretmen Kavramına İlişkin Metaforik Alguları. *E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, Cilt: 8, Sayı: 3, 2017, ss. 1-15, DOI: 10.19160/ijer.285232

GİRİŞ

Metafor; bir kavramsal ifadeyi başka bir kavramsal ifadeye benzetmek olarak tanımlanmıştır (Kövecses, 2002). Metafor, algısal benzerlik olan bir objeden diğerine geçen anlam transferidir (Semerci, 2007). Metafor, olayların meydana gelişi ve işleyişiyle ilgili fikirleri yapılandıran, yönlendiren ve kontrol eden en güçlü zihinsel araçlardır (Saban, 2004). Metaforlar bir kavramı anlatmak için başka kavramlar kullanmak, anlatırımı kuvvetlendirmek, dili zenginleştirmek ve düşünceleri dilsel eylemlere en etkili bir biçimde dönüştürmek için kullanılan yapılardır. Metafor, zihinsel olarak güçlü bir modeldir. Çünkü metafor yoluyla, benzeşik olmayan iki olgu arasında ilişki kurularak, belli bir zihinsel şema, başka bir zihinsel şema üzerine yansıtılır. Bu şekilde metaforlar, bir bireyin zihninin belli bir kavrayış biçiminden başka bir anlayış biçimine hareket etmesini sağlar (Saban, 2008: 424). Metaforların kullanılma amaçlarından biri, bir kavram ya da olgunun nasıl algılandığını ortaya koymaktır (Aydın, 2011: 26). Martinez, Saulea ve Huber'e (2001) göre metafor şekillerin konuşmasından öte zihnin önemli bir mekanizmasını oluşturmaktadır. Böylece benzerliği olan bir kavramın başka bir kavramla anlatılarak parçalardan sinerji oluşturulmakta ve algıda seçicilik yaratılmaktadır (Marshall, 2010). Metafor, bir konuyu diğer bir konunun bakış açısından algılamaya ve anlamaya izin veren zihindeki bilgiler arasında bir bağ kurma sürecidir (Eraslan, 2011). Metaforlar, söylenmek isteneni daha az sözcükle, daha vurgulu bir biçimde ifade etmeyi kolaylaştırmaktadır. Metaforlar; bireyi yaratıcı düşünmeye, hayal kurmaya, kendi yaşantısı içinde anlamlandırmaya yönlendirmekte aynı zamanda bireylerin sınırlanmasını engelleyerek onları yaratıcılığa yönlendirirken, dilin derinliklerinde kendilerini bulmalarını sağlamaktadır (Tompkins ve Lawley, 2002). Metaforlar düşünceleri yansıtmakta, şekillendirmekte ve sonuç olarak insan davranışlarını belirleyerek onlara yön vermektedir (Strenski, 1989).

Metafor, bir söz sanatı olarak benzetme türlerinin içerisine dahil edilebilir; ancak benzetmeden farklı olarak onu üretenin ve dinleyenin zihinsel kavrayış zenginliğine daha geniş bir alan bırakır (Quine, 2003). Salman (2003), benzetmelerden farklı olarak metaforlarda neyin neye benzetildiğini, ne ölçüde ve hangi nedenle benzetildiğini, dinleyen ya da okuyanın kendisinin keşfetmek zorunda olduğunu vurgulamıştır. Bu zorlu keşif dinleyen ya da okuyana büyük bir zevk verir, düş gücünü devreye sokar, zenginleştirir. Metafor; düşünme biçimi olarak, dil ve bilim üzerinde olduğu kadar, kendimizi ifade etme üzerinde de biçimlendirici bir etki yapar (Morgan, 1998).

Öğretmen öğretim faaliyetinden sorumlu kimsedir. Onun görevi belirlenmiş amaçlar, müfredat, ortam ve olanaklar bağlamında kendisinden beklenen öğretim faaliyetini yerine getirmektir. Bunun için alan bilgisi, öğretme bilgi ve becerisi vb gibi konularda yeterli olması gerekir (Toprakci, 2012) Toplumda öğretmenler, öğrencileriyle etkileşim hâlinde olarak, milli eğitim, okul ve ders amaçlarını göz önünde bulundurarak öğrenci davranışlarını şekillendirmekle sorumluluğu olan kişiler (Akgöl, 1994) olarak da görülmektedir Okullarda öğrencilerin öğrenmelerini, gelişimlerini ve kişilik kazanmalarını etkileyen önemli değişkenlerden biri öğretmendir. Eğitim sürecinin başarısı, sürdürülebilir olması ve nitelikli duruma gelmesinde öğretmenler önemli bir öğedir (Altan, 2014).

Metaforlar, değerleri ve inançları yansıtan bir dil olduğundan öğretmenin davranışlarını, öğretim uygulamalarını etkileyebilmektedir (McEwan, 2007). Bu nedenle öğrencilerin öğretmen kavramına yönelik metaforik algıları öğrencilerin öğretmeni nasıl algıladıkları ve onunla ilgili ne düşündükleri öğretmenin öğrencilerine karşı davranış biçimlerini ve öğretim uygulamalarını etkileyebilmektedir. Bu anlamda da araştırma hem öğretmenlere sağlayacağı yarar hem de literatüre sağlayacağı katkı açısından önem arz etmektedir.

Literatür incelendiğinde öğretmen kavramına yönelik çeşitli metafor çalışmaları bulunduğu görülmektedir (Aslan, 2013; Cerit, 2008; Aydın ve Pehlivan, 2010; Pektaş ve Kıldan, 2009; Saban, Koçbeker ve Saban, 2006; Koç, 2014; Yıldırım, Ünal ve Çelik, 2011; Turhan ve Yaraş, 2013; Çelikten, 2006; Yılmaz, Göçen ve Yılmaz, 2013; Günay, 2015). Çalışmalar incelendiğinde

ilkokul öğrencilerini öğretmen kavramına ilişkin metaforik algılarına yönelik çalışmaların çok az olduğu görülmektedir. Turhan ve Yaraş (2013) 110 ilköğretim birinci kademe öğrencisi ve 50 sınıf öğretmeni ile yaptıkları öğretmen ve öğrencilerin öğretmen, disiplin, müdür, sınıf kuralları, ödül ve ceza kavramlarına ilişkin metafor algıları adlı çalışmalarında öğrencilerin öğretmenlere ilişkin en çok kullandıkları metaforun "melek" metaforu olduğunu saptamışlardır. Melek metaforundan sonra sırasıyla "anne" ve "baba" metaforları gelmektedir. Cerit (2008) ise Bolu ili merkez ilçe sınırları içerisinde bulunan 19 ilköğretim okulunda beşinci sınıfta okuyan 600 öğrenci ve bu okullarda görev yapan 203 öğretmen ve 51 yönetici ile yaptığı çalışmasında öğretmenin bilgi kaynağı ve dağıtıcısı, anne/baba, arkadaş, rehber ve çevresini aydınlatan kişi olduğu metaforlarını saptamış, öğretmenin bahçıvan, otoriter kişi, bakıcı, gardiyan, yıkıcı ve zarar verici kişi olduğu metaforlarının ise tercih edilmediğini saptamıştır. Bu çalışmada da ilkökul öğrencilerinin öğretmen kavramına yönelik metaforik algılarının belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

- İlkokul öğrencileri öğretmen kavramına ilişkin metafor algıları nelerdir?
- İlkokul öğrencilerinin, öğretmen kavramına ilişkin algıladıkları metaforlar hangi kavramsal kategoriler altında sunulmaktadır?

YÖNTEM

Araştırma modeli:

Tarama modelinde desenlenen bu çalışmada nitel araştırma geleneği çerçevesinde veri analizi gerçekleştirilmiştir. Metaforların nitel veri toplama aracı olarak kullanılabilmesi ve kavramlar yoluyla zengin bulgular elde edilebileceği bilinmektedir (Patton, 2002; Yıldırım ve Şimşek, 2013). Metaforlar, sosyal olguları anlamada hem betimleme hem de karşılaştırma araçları olarak kullanılabilir (Silman ve Şimşek, 2006).

Çalışma Grubu:

Araştırmanın çalışma grubu, Bolu ili Yeniçağa ilçesinde 2016-2017 eğitim öğretim yılında iki farklı ilkökulda öğrenim gören kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemiyle ulaşılan 3. ve 4. sınıf öğrencilerinden oluşan 80 kişilik bir gruptur. Kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi; maliyetin az olması, araştırmacıya tanınmış bir katılımcı grubu olması, araştırmaya hız ve pratiklik kazandırması (Yıldırım ve Şimşek, 2013) nedenleriyle tercih edilmiştir.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada kullanılan veri toplama aracı iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, öğrencilerin kişisel bilgilerine yönelik sorular yer almaktadır. İkinci bölümde ise öğrencilerden gözlemledikleri öğretmenlerin özelliklerini düşünerek, onları bir metaforla tanımlamaları ve kullandıkları metaforun nedenini belirtmeleri istenmiştir. Bu amaçla öğretmen adaylarından, "Öğretmengibidir. Çünkü" cümlesini tamamlamaları istenmiştir.

Verilerin Analizi

Çalışma sonunda elde edilen veriler üzerinde içerik analizi yapılmıştır. İçerik analizinde temel amaç, toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. Bu amaçla toplanan verilerin önce kavramsallaştırılması, daha sonra da ortaya çıkan kavramlara göre mantıklı bir biçimde organize edilmesi ve buna göre veriyi açıklayan temaların saptanması gerekmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bu kapsamda öğrencilerin verdiği cevaplar ışığında metaforların benzer özellikte olanları gruplandırılmıştır. Bu gruplara ayrılan metaforlar isimlendirilerek kategorize edilmiştir. Ayrıca metafor kategorilerinde, öğrencilerin bazılarının açıklamalarından alıntılar yapılmıştır.

Katılımcıların geliştirdikleri metaforların analizi dört aşamada gerçekleştirilmiştir:

a.Verilerin kodlanması,

- b.Temaların bulunması
c. Verilerin kodlara ve temalara göre düzenlenmesi ve tanımlanması.
d.Bulguların yorumlanması (Ekiz, 2009; Yıldırım ve Şimşek, 2013).

a.Kodlama Aşaması: Bu aşamada öğrenciler tarafından üretilen metaforların listesi yapılarak araştırma soruları doğrultusunda her öğrencinin ürettiği metafor incelenerek kodlandı.

b.Temaların Kodlanması Aşaması: Öğrencilerin öğretmene yönelik ifade ettiği 33 metafor elde edilmiştir. Temalar tespit edilirken öncelikle yapılan kodlamalar bir araya getirilerek incelendi. Kodlar arasındaki ortak yönler bulunmaya çalışıldı. Birbiriyle ilişkili olan kodlar bir araya getirilerek temalar belirlendi (Ekiz, 2009). İfade edilen kodlamalara bakılarak öğretmen kavramına ilişkin sahip olunan metaforlar ortak özellikler bakımından *bilgi kaynağı olan öğretmen, yol gösterici öğretmen, şefkat göstergesi öğretmen, yetiştirici-şekillendirici öğretmen ve lider olan öğretmen* şeklinde 5 kavramsal tema altında toplandı.

c.Verilerin Kodlara ve Temalara Göre Düzenlenmesi ve Tanımlanması: Bu aşamada elde edilen veriler tanımlanan temalara göre düzenlenmiştir. Veriler tanımlanıp yorumlanmıştır.

d.Bulguların Yorumlanması: Bulgular yorumlanıp, sonuçlar çıkarılmıştır.

Toplanan verilerin ayrıntılı bir şekilde rapor edilmesi ve araştırmacının sonuçlara nasıl ulaştığını açıklaması nitel bir araştırmada geçerliğin önemli ölçütleri arasında yer almaktadır (Yıldırım, 2010: 81-82). Araştırmanın geçerlilik çalışmaları kapsamında veri analiz süreci açıklanarak öğrencilerin ifade ettiği 33 metaforun tamamı incelendi ve tüm metaforlara bulgular kısmında yer verildi. Metaforlar ortak özelliklerine göre gruplandırılarak temalar belirlendi. Metaforların yer aldığı temayı temsil edip etmediği, uygun temaların belirlenip belirlenmediği konusunda iki uzmanın görüşüne başvuruldu. Uzmanların görüşleri doğrultusunda temalar ve temaların altındaki kodlar yeniden gözden geçirildi. Araştırmanın güvenilirliği Miles ve Huberman'ın (1994) formülü ile hesaplanmıştır. Miles ve Huberman (1994)'ın Güvenirlik Formülü = Görüş birliği / Görüş birliği + Görüş ayrılığı = 32 / 32 + 1 = 0,97 Formülden elde edilen sonuç doğrultusunda; uzman ve araştırmacı değerlendirmeleri arasında % 97 oranında bir uzlaşma (güvenirlik) sağlandığı görülmektedir. Miles ve Huberman (1994) güvenilirlik sonucunun % 70'in üzerinde çıkmasının araştırmanın güvenilirliği için geçerli bir oran olduğunu; Saban (2008) ise nitel çalışmalarda, uzman ve araştırmacı değerlendirmeleri arasındaki uyumun % 90 ve üzeri olması istenilen güvenilirliğin sağlandığının göstergesi olduğunu ifade etmektedir.

BULGULAR

Öğrencilerin öğretmen kavramına yönelik metaforik algıları Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1: İlkokul öğrencilerinin öğretmen kavramına ilişkin oluşturdukları metaforlar

Metafor	f	Metafor	f	Metafor	f
Anne-baba	7	Kutup yıldızı	3	Rehber	2
Bilgisayar	5	Melek	3	Kaptan	2
Fırıncı	4	Kılavuz	3	Şemsiye	1
Ayaklı gazete	4	Çoban	2	Usta	1
Güneş	4	Pusulula	2	Futbol antrenörü	1
Kütüphane	3	Bahçıvan	2	Kahraman	1
Arı	3	Işık	2	Aile Reisi	1
Kitap	3	Mimar	2	Navigasyon	1
Sanatçı	3	Ağaç	2	Yol gösterici	1
İnternet	3	Komutan	2	Aile reisi	1
Fener	3	Aşçı	2	Hazine	1

Toplam 80

Tablo 1 incelendiğinde öğrencilerin öğretmen kavramını ifade etmek için 33 metafor ürettikleri görülmektedir. Öğrenciler öğretmen kavramını en çok anne baba (7), bilgisayar (5), fırıncı (4), ayaklı sözlük (4), güneş (4) metaforlarına benzettikleri görülmektedir. Öğrencilerin öğretmen kavramını en çok bilgi kaynağı, şefkat örneği, ve şekillendirici olarak algıladıkları söylenebilir. Öğrencilerin öğretmen kavramını arı, kütüphane, kitap, fener, internet, kılavuz, melek, kutup yıldızı (3) metaforları, ağaç, pusula, bahçıvan, mimar, ışık, komutan aşçı, rehber, kaptan (2) metaforları, ay, kahraman, yol gösterici, sabır taşı, şemsiye, futbol antrenörü, aile reisi hazine (1) metaforları ile de özdeşleştirdikleri saptanmıştır.

Öğrencilerin öğretmen kavramına ilişkin oluşturdukları metaforlar kategorileştirilerek Tablo 2'de gösterilmiştir.

Tablo 2:

Öğretmen kavramına ilişkin oluşturulan kategoriler

Kategori	f	Yüzde
Bilgi kaynağı olan öğretmen	24	%30
Yol Gösterici öğretmen	19	%23,75
Şefkat göstergesi öğretmen	16	%20
Yetiştirici-şekillendirici öğretmen	15	%18,75
Lider olan öğretmen	6	%7,5
Toplam 100		%100

Tablo 2 incelendiğinde, öğrencilerin oluşturduğu metaforların 5 kategoride toplandığı görülmektedir. Öğrenciler tarafından oluşturulan metaforların %30'u (n=24) bilgi kaynağı olan öğretmen, %23,75'i (n=19) yol gösterici öğretmen, %20'si (n=16) şefkat göstergesi öğretmen, %18,75'i (n=15) yetiştirici-şekillendirici öğretmen, % 7,5 'i (n=6) lider olan öğretmen kategorilerinde yer aldıkları görülmektedir. Öğrencilerin oluşturduğu metaforlar sonucunda oluşturulan kategorilere göre öğretmen kavramının öğrenciler tarafından en çok bilgi kaynağı olan öğretmen, yol gösterici öğretmen, şefkat göstergesi öğretmen, yetiştirici-şekillendirici öğretmen olarak algılandığı söylenebilir.

Öğrenciler bilgi kaynağı olan öğretmen kategorisi altında 8 adet metafor üretmişlerdir. Öğrencilerin bilgi kaynağı olan öğretmen kategorisi altında ürettikleri metaforlar Tablo 3'te görülmektedir.

Tablo 3:

Bilgi kaynağı olan öğretmen kategorisi

Metafor	f
Bilgisayar	5
Ayaklı sözlük	4
Kitap	3
İnternet	3
Güneş	3
Kütüphane	3
Ağaç	2
Hazine	1
Toplam 24	

Tablo 3 incelendiğinde öğrencilerin bilgi kaynağı olan öğretmen kategorisinde en çok bilgisayar (n=5) ve ayaklı sözlük (n=4) metaforlarını ürettikleri saptanmıştır. Kitap (n=3), internet (n=3), güneş (n=3), kütüphane (n=3), ağaç (n=2) ve hazine (n=1) metaforlarını da bilgi kaynağı olan öğretmen kategorisinde ürettikleri görülmektedir. Öğrencilerin bilgi kaynağı olan öğretmen kategorisinde ürettikleri metaforlara ilişkin görüşlerinden bazıları doğrudan alıntı şeklinde aşağıda gösterilmektedir:

Ö5 "Öğretmenim bilgisayar gibi bütün bilgileri bize öğretir.", Ö9 "İnternetten nasıl hemen bilgiye ulaşabiliyorsak öğretmenimizde her şeyi bilir. İnternet gibi bilgi kaynağıdır.", Ö14 "Ağaç gibi her dalında bilgi vardır. Dallarındaki bilgileri öğrencilerini sunar. ", Ö21 "Öğretmenimiz kitap gibi öğrencilerine bilgilerini veriyor. Kitaplar gibi içi bilgi dolu.", Ö26" Öğretmenim ayaklı sözlük gibidir. Bilmediğimiz kelimelerin, deyimlerin, atasözlerini anlamlarını bize hemen açıklar. Sözlük gibi bilgilerle dolu.", Ö27" Öğretmenim hazine gibi bilgilere sahip. Tam bir bilgi hazinesi.", Ö30 " Güneşin ısıya sahip olduğu gibi öğretmenimiz de bilgi doludur. Güneşin ısı kaynağı olduğu gibi öğretmenimiz de bilgi kaynağıdır.", Ö41 "Kütüphanedeki gibi öğretmenimiz bir çok bilgi öğretir bize. ", Ö46 "Öğretmenimiz kitaplar gibi bize karşılıksız bilgilerini verirler." şeklindedir.

Öğrencilerin yol gösterici öğretmen kategorisi altında 9 adet metafor üretmişlerdir. Öğrencilerin yol gösterici öğretmen kategorisi altında ürettikleri metaforlar Tablo 4'te görülmektedir.

Tablo 4:

Yol gösterici öğretmen kategorisi

Metafor	f
Kutup yıldızı	3
Fener	3
Kılavuz	3
Pusula	2
Işık	2
Rehber	2
Kaptan	2
Navigasyon	1
Yol gösterici	1
Toplam 19	

Tablo 4 incelendiğinde öğrencilerin yol gösterici öğretmen kategorisinde en çok kutup yıldızı (n=3), fener (n=3) ve kılavuz (n=3) metaforlarını ürettikleri saptanmıştır. Pusula (n=2), ışık (n=2), rehber (n=2), kaptan (n=2), navigasyon (n=1) ve yol gösterici (n=1) metaforlarını da yol gösterici öğretmen kategorisinde ürettikleri görülmektedir. Öğrencilerin yol gösterici öğretmen öğretmen kategorisinde ürettikleri metaforlara ilişkin görüşlerinden bazıları doğrudan alıntı şeklinde aşağıda gösterilmektedir:

Ö1 "Kutup yıldızının bize yönümüzü buldurduğu gibi öğretmenimizde bize yol gösterir, doğru yola yönlendirir.", Ö4 " Öğretmenimiz bizim kılavuzumuzdur. Kılavuz eşyaların, makinelerin nasıl kullanılması gerektiğini anlatarak bize yol gösterdiği gibi öğretmenimiz de bütün öğrencilerine olaylar karşısında nasıl davranmaları gerektiği konusunda yol gösterir. ", Ö8" Karanlıkta elimize fener alarak yolumuz bulup gideceğimiz yere gideriz. Öğretmenimizde bizim geleceğimizi aydınlatan, bize yolumuzu aydınlatan bir fenerdir.", Ö15"Pusula yönleri bulmada bizlere yardımcı olan bir araçtır. Öğretmenler de bizim doğru yolda gitmemize, doğru davranışlar göstermemize yardımcı olurlar.", Ö19 "Kaptan taşıtları yönlendirir. Onların yollarda doğru hareket etmesini sağlar. Öğretmen de kaptanlar gibi öğrencilerin doğru yolda ilerlemesi için onlara yol gösterir. Bu yüzden öğretmeni kaptana benzettim.", Ö25" Babamla arabayla giderken navigasyon yolumuzu bulmamıza yardımcı olmuş yol göstermişti. Öğretmenimiz de navigasyon gibi bizleri doğru insanlar olması için bize yol gösterir. ", Ö37" Öğretmenimiz bizim için yol göstericidir. Hep bizim doğru insan olmamız için öğütler verir.", Ö47" Işık bizi karanlıktan kurtarır. Öğretmenimiz bizim geleceğimizi aydınlatır ve bizim karanlıkta kalmamıza engel olur. Bizim yolumuzu aydınlatır." şeklindedir.

Öğrencilerin şefkat göstergesi öğretmen kategorisi altında 5 adet metafor ürettikleri görülmektedir. Öğrencilerin şefkat göstergesi öğretmen kategorisi altında ürettikleri metaforlar Tablo 5'te görülmektedir.

Tablo 5:

şekfat göstergesi öğretmen kategorisi

Metafor	f
Anne-baba	7
Melek	3
Arı	3
Sabır taşı	1
Güneş	1
şemsiye	1
Toplam 16	

Tablo 5 incelendiğinde öğrencilerin şekfat göstergesi öğretmen kategorisinde en çok anne-baba (n=7) metaforunu ürettikleri görülmektedir. Melek (n=3), arı (n=3), sabır taşı (n=1), güneş (n=1) ve şemsiye (n=1) metaforlarını da şekfat göstergesi öğretmen kategorisinde ürettikleri görülmektedir. Öğrencilerin şekfat göstergesi öğretmen kategorisinde ürettikleri metaforlara ilişkin görüşlerinden önemli görülenlerinden bazıları doğrudan alıntı şeklinde aşağıda gösterilmektedir:

Ö11"Arılar hiç bir çiçeklere çok güzel davranarak çalışırlar ve bizim beslenmemiz için en önemli besinlerden biri olan balı üretirler. Öğretmenlerimiz de bizlere şekfat göstererek arı gibi çalışırlar.", Ö15" Öğretmenimiz bizi anne babamız gibi sever. Okuldaki anne babamız öğretmenimizdir. Anne babamızın bize gösterdiği şekfatı ,sevgiyi okulda öğretmenimiz bize gösterir. Öğretmenimiz her şeyimizle ilgilenir", Ö20" Öğretmenimiz bir melektir. Melekler bembeyaz sevgi doludur. Öğretmenler de öğrencilerini büyük bir sevgi ile şekfatle severler.", " Ö35 " Öğretmenimiz çocuklarını hiç bıkmadan onları dinlerler." şeklindedir.

Öğrencilerin yetiştirici-şekillendirici öğretmen kategorisi altında 7 adet metafor ürettikleri görülmektedir. Öğrencilerin şekfat göstergesi öğretmen kategorisi altında ürettikleri metaforlar Tablo 6'da görülmektedir.

Tablo 6:

Yetiştirici-şekillendirici öğretmen kategorisi

Metafor	f
Fırıncı	4
Sanatçı	3
Bahçıvan	2
Mimar	2
Aşçı	2
Usta	1
Aile reisi	1
Toplam 15	

Tablo 6'da görüldüğü gibi öğrencilerin yetiştirici-şekillendirici öğretmen kategorisinde en çok fırıncı (n=4) metaforunu ürettikleri görülmektedir. Sanatçı (n=3), bahçıvan (n=2), mimar (n=2), aşçı (n=2), usta (n=1) ve aile reisi (n=1) metaforlarını da yetiştirici-şekillendirici öğretmen kategorisinde ürettikleri görülmektedir. Öğrencilerin yetiştirici-şekillendirici öğretmen kategorisinde ürettikleri metaforlara ilişkin görüşlerinden önemli ve değerli görülenlerinden bazıları doğrudan alıntı şeklinde aşağıda gösterilmektedir:

Ö8"Fırıncı hamuru yoğurur. Şekil verir. Fırına atar ve pişirir. Öğretmenler de bizim iyi bir insan olmamız için bizi yetiştirir. Ekmek gibi bizi pişirir ve topluma iyi bir insan olarak sunar.", Ö12"Öğretmenimiz bahçıvanın çiçekleri budayıp suladığı ve büyüttüğü gibi bizleri yetiştirir. Biz öğretmenimizin elinde büyürüz. Bizi budar, sular ve büyütür.", Ö33" Mimarlar evlere binalara şekli verir, güzel bir şekilde inşa ederler. Öğretmenim de beni büyütür. Benim davranışlarımın

şekillenmesine yardımcı olur.", Ö40 "Öğretmenimiz bir sanatçının şarkı üretmesi gibi yüzlerce öğrencisini büyütmüş ve onların davranışlarını oluşturmuştur." şeklindedir.

Öğrencilerin lider olan öğretmen kategorisi altında 4 adet metafor ürettikleri görülmektedir. Öğrencilerin lider olan öğretmen kategorisi altında ürettikleri metaforlar Tablo 7'de görülmektedir.

Tablo 7:

Lider olan öğretmen kategorisi

Metafor	f
Komutan	2
Çoban	2
Futbol antrenörü	1
Kahraman	1
Toplam 6	

Tablo 7'de görüldüğü gibi öğrencilerin lider olan öğretmen kategorisinde komutan (n=2), çoban (n=2), futbol antrenörü (n=1) ve kahraman (n=1) metaforlarını ürettikleri görülmektedir. Öğrencilerin bazıları bu kategoriye ilişkin metaforlarını üretirken görüşlerini aşağıdaki şekilde açıklamışlardır:

Ö5 "Öğretmen bir çobandır. Pek çok öğrenciyi idare eder.", Ö17 "Öğretmen bu sınıfın başkanı, komutanıdır.", Ö22 "Öğretmenin komutlarını dinleriz. Ona göre davranırız. Futbol takımının lideri antrenör ise sınıfımızın lideri de öğretmendir.", Ö39 "Çoban koyunları otlattır, onlara başkanlık ediyorsa öğretmenimiz de bizi yönetir, başkanlık eder." şeklindedir.

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

İlkokul öğrencilerinin öğretmen kavramına yönelik metaforik algılarını belirlemeyi amaçlayan araştırma sonuçlarına göre öğrenciler öğretmen kavramını ifade etmek için 33 metafor üretmişlerdir. Öğrenciler öğretmen kavramını en çok anne baba, bilgisayar, fırıncı, ayaklı sözlük ve güneş metaforlarına benzetmişlerdir. Öğrencilerin öğretmenlerini anne baba metaforuyla açıklamaları, ilkokul öğrencilerinin anne babalarından sonra en çok öğretmenleriyle vakit geçiriyor olmasından kaynaklanıyor olabilir. Ayaklı sözlük, bilgisayar metaforları ise öğrencilerin öğretmenlerini bilgili görmeleriyle açıklanabilir. Saban (2004) tarafından yapılan çalışmanın sonucunda öğretmen adaylarının öğretmenleri bir heykeltıraş olarak gördüklerini tespit etmiştir. Öğretmen adaylarının öğretmen kavramını, çok geniş bir metaforik algı ile algıladıkları ortaya çıkmıştır. Öğretmen adayları öğretmen kavramını açıklarken "aile, anne, baba, bahçıvan, çiftçi, rehber, ışık, fener, kitap" gibi bilinen metaforların yanı sıra "asgari ücretli, anayasanın ilk üç maddesi, sosyal sigorta, cami, peygamber" gibi farklı metaforlar da kullanmıştır. Bu durum, "öğretmen" metaforunun bilinen bir ya da birkaç metaforla açıklanamayacağını göstermektedir (Yılmaz, Göçen ve Yılmaz, 2013). Cerit (2008), Çelikten (2006) Gillis ve Johnson (2002) Patchen ve Crawford (2011) tarafından yapılan çalışmalarda da, öğretmen kavramına yönelik üretilen metaforlar, bu çalışmadaki bulguları ile benzerlik göstermektedir. Yine benzer şekilde en çok tekrar edilen "anne-baba, metaforu Ocak ve Gündüz (2006) tarafından yapılan çalışmanın bulgusu ile de benzerlik göstermektedir.

Bu çalışmada öğrencilerin oluşturduğu metaforların 5 kavramsal kategoride toplandığı görülmektedir. Öğrenciler tarafından oluşturulan metaforlar bilgi kaynağı olan öğretmen, yol gösterici öğretmen, şefkat göstergesi öğretmen, yetiştirici-şekillendirici öğretmen, ve lider olan öğretmen kategorileri altında toplanmıştır. Öğrencilerin oluşturduğu metaforlar sonucunda oluşturulan kategorilere göre öğretmen kavramı öğrenciler tarafından en çok bilgi kaynağı olan öğretmen, yol gösterici öğretmen, şefkat göstergesi öğretmen, yetiştirici-şekillendirici öğretmen

olarak algılanmıştır. Koç (2014) öğretmen adayları ile yaptığı çalışmasında öğretmen adaylarının öğretmen kavramına yüklemiş oldukları metaforları, bilgi kaynağı olarak öğretmen, fedakarlık örneği olarak öğretmen, kişisel gelişim kaynağı olarak öğretmen, lider olarak öğretmen, motivasyon kaynağı olarak öğretmen, tedavi edici ve iyileştirici olarak öğretmen, yetiştirici ve geliştirici olarak öğretmen ile yol gösterici olarak öğretmen olmak üzere 8 kategori başlığı altında toplamıştır. Koç (2014)'un ulaştığı kategorilerle bu araştırmada oluşturulan kategoriler bilgi kaynağı olarak öğretmen, fedakarlık örneği olarak öğretmen, lider olarak öğretmen, yetiştirici ve geliştirici olarak öğretmen ile yol gösterici olarak öğretmen kategorilerinde benzerlik göstermektedir. Yine aynı çalışmada öğretmen kavramına yüklenen metaforlar içerisinde en fazla metaforun bilgi kaynağı olarak öğretmen kategorisinde yer aldığı sonucuna ulaşılmıştır (Koç, 2014). Ocak ve Gündüz (2006)'ün 362 öğretmen adayı ile yaptıkları çalışma sonuçları incelendiğinde, öğretmen adayları tarafından ortaya konulan metaforlar ve ilgili 12 kavramsal kategori içerisinde yer alan bilgi kaynağı öğretmen, kategorisinin bu çalışmanın sonuçları ile benzerlik gösterdiği görülmektedir. Ancak hem Koç (2014)'un hem de Ocak ve Gündüz (2006)'ün yaptığı çalışmalarda öğretmen adaylarının ürettikleri metaforlar çeşitlilik göstermektedir. Bunun sebebi ilkokul öğrencilerini kelime dağarcığının öğretmen adaylarına göre zayıf olmasından kaynaklanıyor olabilir. Yine bezer şekilde Ekiz ve Koçyigit'in (2013) sınıf öğretmenleri ile yürütmüş oldukları çalışmada 8 kategori başlığı altındaki metaforların öğretmen adaylarınca ifade edilme sıklıklarına göz önüne alındığında; bilgi kaynağı olarak öğretmen, motivasyon kaynağı olarak öğretmen ve yol gösterici olarak öğretmen kategorilerinin katılımcılarca en sık ifade edilmiş olan metaforların yer aldığı ilk 3 başlık olarak belirlenmiştir. Görüldüğü üzere bilgi kaynağı olarak öğretmen yine en sık ifade edilmiş metafor kategorisidir. Yılmaz, Göçen ve Yılmaz (2013)'ın yapmış oldukları araştırmada öğretmen kavramının, öğretmen adayları tarafından şekillendirici öğretmen, yol gösterici öğretmen, bilgi kaynağı olan öğretmen olarak kategorilendirilmesi bu araştırmanın sonuçlarıyla örtüşmektedir. Benzer şekilde Saban (2004)'ın sınıf öğretmeni adaylarının öğretmen kavramın yönelik metaforik algılarının belirlemek amacıyla yapmış olduğu çalışma sonuçları incelendiğinde katılımcıların en fazla metaforu bilgi sağlayıcı olarak öğretmen kategorisinde ürettikleri görülmektedir. Turhan ve Yaraş (2013) tarafından yapılan çalışmada da öğretime ilişkin hem öğrenciler hem de öğretmenler tarafından üretilen metaforların, öğretmenlerin aydınlatıcı, güven verici ve koruyucu, bilgi kaynağı ve aktarıcısı, sevilen bir kişi, yansıtıcı ve sanatçı gibi algılandığı saptanmıştır. Bu araştırmada öğrencilerin öğretmenlerini yol gösterici, yetiştirici, lider öğretmen olarak görmeleri üniversitelerde öğretmen eğitimlerin de liderlik derslerinin önemli olduğunu göstermektedir. Bu öğrencilerin öğretmenlerini lider olarak görmeleriyle açıklanabilir.

Araştırmada öğrencilerin bilgi kaynağı olan öğretmen kategorisinde bilgisayar, ayaklı sözlük, kitap, internet, güneş, kütüphane, ağaç ve hazine metaforlarını bilgi kaynağı olan öğretmen kategorisinde ürettikleri görülmektedir. Ekiz ve Koçyigit'in (2013) sınıf öğretmenleri ile yürütmüş oldukları çalışmada, güneş ve mum metaforlarının, benzer şekilde enerji ve bilgi kaynağı olarak öğretmen kategorisinde ortaya koydukları görülmektedir. Bu bağlamda güneş metaforu iki çalışmada da bilgi kaynağı olan öğretmen kategorisinde benzer metafor olarak algılanmıştır. Turan, Yıldırım ve Tıkman (2016) tarafından yapılan çalışmada öğretmen kavramı için mum, güneş, anne, su, ışık gibi metaforlar üretilmiş; öğretmen adaylarınca öğretmen kavramı ile ilgili en fazla metafor üretilen tema "bilgi kaynağı ve yol gösterici" teması olmuştur. Bu bağlamda yine bu araştırmanın sonucuyla örtüşmektedir. Bilgi kaynağı olan öğretmen kategorisi, Saban, Koçbeker ve Saban (2006) ile Guerro ve Vilamil (2002) tarafından elde edilen "bilgi sağlayıcı öğretmen " kategorisiyle benzerlik göstermektedir.

Araştırma sonucunda öğrencilerin yol gösterici öğretmen kategorisinde kutup yıldızı, fener, kılavuz, pusula, ışık rehber, kaptan, navigasyon ve yol gösterici metaforlarını ürettikleri saptanmıştır. Koç (2014)'un çalışmasında yol gösterici ve yönlendirici olarak öğretmen kategorisinde yer alan ışık metaforunun en sık ifade edilmiş olan metafor olduğu saptanmıştır. Yol gösterici öğretmen" kategorisi Seferoğlu, Korkmazgil ve Ölçü (2009) ile Mahlios ve Maxson

(1998) tarafından yapılan araştırmaların bulgularıyla örtüşmektedir. Araştırma sonucuna göre öğrencilerin şefkat göstergesi öğretmen kategorisinde en çok anne-baba, metaforunu ürettikleri görülmektedir. Melek, arı, sabır taşı, güneş ve şemsiye metaforlarını da şefkat göstergesi öğretmen kategorisinde ürettikleri saptanmıştır. Turhan ve Yaraş (2013) tarafından yapılan çalışmada öğrencilerin öğretmenlere ilişkin en çok kullandıkları metafor "Melek" metaforudur. Bundan sonra "Anne" ve "Baba" metaforları gelmektedir. Öğrencilerin öğretmenleri için ürettikleri bu metaforlar sınıf öğretmenlerinin öğrenciler için ne kadar önemli olduğunu göstermektedir. Öğrencilerin hayal dünyasında öğretmenler anne, baba ve melek olarak yerini almaktadır. Bu nedenle sınıf öğretmenlerinin öğretim sürecinde göstermiş oldukları davranışlar öğrenciler üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Bu araştırmada da şefkat gösteren öğretmen kategorisinde en çok üretilen metafor anne-baba ve melektir. Bu bağlamda araştırmaların sonuçları benzerlik göstermektedir. Koç (2014) metaforlar fener, ışık, pusula ve rehber metaforları da araştırmanın sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir. Araştırmalarda öğrencilerin öğretmen kavramını anne, baba ve melek metaforuyla açıklamaları öğretmenin çocukların gözünde ne kadar önemli olduğuyula açıklanabilir. Bu açıdan öğretmenler eğitim-öğretim faaliyetlerini monotonluktan kurtarak öğrencilere anne baba şefkatini gösterecek etkinliklerle desteklemeleri iyi olabilir.

Öğrencilerin yetiştirici-şekillendirici öğretmen kategorisinde fırıncı, sanatçı, bahçıvan, mimar, aşçı, usta ve aile reisi metaforlarını ürettikleri görülmektedir. Koç (2014) çalışmasında bu kategoride bahçıvan, kek kalıbı, makas, mimar, sanatçı ve tasarımcı gibi metaforları saptamıştır. Yılmaz, Göçen ve Yılmaz (2013) çalışmalarında şekillendirici öğretmen kategorisi altında bahçıvan, anne-baba, anne, heykeltıraş ve çiftçi metaforlarını toplamışlardır. Bahçıvan metaforu bu araştırmadaki kategori ile aynı yerde yer almıştır.

Araştırma sonuçlarına göre öğrencilerin lider olan öğretmen kategorisinde komutan, çoban, futbol antrenörü ve kahraman metaforlarını ürettikleri görülmektedir. Koç (2014) çalışmasında lider olarak öğretmen kategorisinde sınıf öğretmeni adaylarının çoban ve teknik direktör metaforlarını ürettiklerini saptamıştır. Koç (2014) 'un çalışmasındaki sonuçlarla bu araştırmanın sonuçları benzerlik göstermektedir.

Öğrenciler tarafından öğretmen kavramına yönelik olumsuz bir metafor algılaması olmamıştır. Bu yaş öğrencilerinin öğretmenlerini çok sevdiği, ona anne baba gözüyle baktığı ve model aldığı söylenebilir. Bu bağlamda öğretmen eğitimlerinde çocuk psikolojisi ön planda tutulmalı, öğretmenlerin öğrencilerine anne baba sevgisi, şefkati gösterecek eğitimi almaları sağlanmalıdır. Öğrencilerin oluşturduğu olumlu metaforlardan yola çıkarak öğretmenlerin öğrencilerin dünyasında önemli bir yeri olduğunu söylemek mümkün olabilir. Bu bağlamda sınıf öğretmenleri ilkokul çağlarındaki öğrencilere iyi bir model olarak çocukların kişiliklerinin oluşmasında ve toplumun geleceğinde önemli bir role ve etkiye sahiptir. Öğrencilerin öğretmenlerine yönelik olumlu metafor kullanmaları, öğretmenlerin öğrencilerini yönlendirilmesi açısından onlara kolaylık sağlayabilir. Çünkü öğretmeni hakkında olumlu düşünceleri olan öğrencileri şekillendirmek, yönetmek daha kolay olabilir. Öğretmenler bu olumlu algıyı fırsat bilip öğrencilerine gerekli rehberliği kolaylıkla yapabilirler. Öğrencilerin öğretmenlerini bilgi kaynağı olarak algılamaları dolayısıyla öğretmenlerin iyi yetiştirilmesi gereklidir. Hem de her öğretmen mesleki içi eğitim faaliyetlerine katılarak, yüksek lisans ve doktora yaparak çağın gerektirdiği donanıma sahip olmalıdır. Üniversitelerde liderlik ve rehberlik derslerine ağırlık verilerek öğretmenlerin öğrencilere iyi bir model, iyi bir lider ve rehber olmaları sağlanabilir. Öğrencilerin öğretmenlerini şefkat göstergesi olarak görmeleri sebebiyle öğretmenler çocukları iyi anlamalı ve onları sevmelidir. Öğretmen kavramına ilişkin ortaokul ve lise öğrencilerinin metaforik algıları belirlenerek farklılık olup olmadığı araştırılabilir.

KAYNAKÇA

- Altan, M. Z. (2014). *Türkiye'nin eğitim çıkmazı: Girişimci öğretim girişimci öğretmen*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Akgöl, H. (1994). *Eğitim fakültelerindeki öğretim elemanları ve öğrencilerin ideal bir öğretim elemanının nitelikleri hakkındaki görüşleri ile kendi kurumlarındaki öğretim elemanlarının bu niteliklere uygunluklarının karşılaştırılması*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Aslan, S. (2013). Birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenlerin "öğretmen" kavramı ile ilgili algılarının metaforik incelenmesi (Metaphoric examination of perception of teachers working in multigrade classrooms about "teacher" concept). *Turkish Studies-International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8(6), 43-59.
- Aydın, İ. S. ve Pehlivan, A. (2010). Türkçe öğretmeni adaylarının "öğretmen" ve "öğrenci" kavramlarına ilişkin kullandıkları metaforlar. *Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 5(3).
- Aydın, F. (2011). Üniversite öğrencilerinin "çevre" kavramına ilişkin metaforik algıları. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 26, 25-44.
- Cerit, Y. (2008). Öğretmen kavramı ile ilgili metaforlara ilişkin öğrenci, öğretmen ve yöneticilerin görüşleri, *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(4), 693-712.
- Çelikten, M. (2006). Kültür ve öğretmen metaforları. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(1), 1-7.
- Ekiz, D. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemleri*, (2. baskı), Ankara: Anı Yayıncılık.
- Ekiz, D. ve Koçyiğit, Z. (2013). Sınıf öğretmenlerinin öğretmen kavramına ilişkin metaforlarının belirlenmesi, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 21(2), 439-458.
- Eraslan, L. (2011). Sosyolojik metaforlar. *Akademik Bakış Dergisi*, 27, 1-22.
- Gillis, C. ve Johnson, C. L. (2002). Metaphor as renewal: re-imagining our professional selves. *The English Journal*, 91(6), 37-43.
- Guerrero, M. C. M. ve Villamil, O. S. (2002). Metaphorical conceptualizations of ESL teaching and learning. *Language Teaching Research*, 6(2), 95-120.
- Günay, R. (2015). Eğitim fakültesinde görev yapan öğretim elemanlarının yapılandırmacı öğretmen algıları. *İlköğretim Online*, 1(14), 845-861.
- Koç, S. E. (2014). Sınıf öğretmeni adaylarının öğretmen ve öğretmenlik mesleği kavramlarına ilişkin metaforik algıları. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(15), 47-72.
- Kövecses, Z. (2002). *Metaphor a practical introduction*. New York: Oxford University.
- Mahlis, M. ve Maxson, M. (1998). Metaphors as structures for elementary and secondary preservice teachers' thinking. *International Journal of Educational Research*, 29, 227-240.
- Marshall, J. (2010). Five ways to Integrate: Using strategies from contemporary art. *Art Education*, 63(3), 13-19.
- Martinez, M. A., Saulea, N., & Huber, G. L. (2001). Metaphors as blueprints of thinking about teaching and learning. *Teaching and Teacher Education*, 17(8), 965-977.
- McEwan, A. E. (2007). Do metaphors matter in higher education? *Journal of College & Character*, 8(2), 1-8.
- Miles, M. B. ve Huberman, A. M. (1994). *An expanded sourcebook qualitative data analysis*. Thousand Oaks, California: Sage Publications.
- Morgan, G. (1998). *Yönetim ve örgüt teorilerinde metafor*. G. Bulut (Çev). İstanbul: Mü-Ka.
- Ocak, G. ve Gündüz, M. (2006). Eğitim fakültesini yeni kazanan öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine giriş dersini almadan önce ve aldıktan sonra öğretmenlik mesleği hakkındaki metaforlarının karşılaştırılması. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(2), 293-310.
- Patchen, T. ve Crawford, T. (2011). From gardeners to tour guides: The epistemological struggle revealed in teacher-generated metaphors of teaching. *Journal of Teacher Education*, 62(3), 286-298.
- Patton, M. Q. (2002). *Qualitative research and evaluation methods*. California: Sage Publication.
- Pektaş, M. ve Kıldan, A. O. (2009). Farklı branşlardaki öğretmen adaylarının "öğretmen" kavramı ile ilgili geliştirdikleri metaforların karşılaştırılması. *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(2), 271-287.
- Saban, A. (2004). Giriş düzeyindeki sınıf öğretmeni adaylarının "öğretmen" kavramına ilişkin ileri sürdükleri metaforlar. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(2), 131-155.
- Saban, A. (2008). İlköğretim I. kademe öğretmen ve öğrencilerinin bilgi kavramına ilişkin sahip oldukları zihinsel imgeler. *İlköğretim Online*, 7(2), 421-455.

- Saban, A. Koçbeker, B. N. ve Saban, A. (2006). Öğretmen adaylarının öğretmen kavramına ilişkin algılarının metafor analizi yoluyla incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 6(2), 461-522.
- Salman, Y. (2003). *Dilin düş evreni: Eğretileme*. Kitaplık, 65, 53-54.
- Seferoğlu, G., Korkmazgil, S. ve Ölçü, Z. (2009). Gaining insights into teachers' ways of thinking via metaphors. *Educational Studies*, 35(3), 323-335.
- Semerci, Ç. (2007). "Program geliştirme" kavramına ilişkin metaforlarla yeni ilköğretim programlarına farklı bir bakış. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 31(1), 139- 154.
- Silman, F. ve Şimşek, H. (2006). Türkiye ve Amerika Birleşik Devletleri okulları ve merkezi eğitim kurumlarına mecazlar yoluyla bir bakış. *Eğitim Araştırmaları*, 23, 177-187.
- Strenski, E. (1989). Disciplines and communities, armies and aonasteries and the teaching of composition. *Rhetoric Review*, 8(1), 137-146.
- Tompkins, P. ve Lawley, J. (2002). *The magic of metaphor*. The Caroline Newsletter, March.
- Toprakci, E. (2012) Rethinking Classroom Management: A new perspective, a new horizon. *e-international journal of educational research (e-uluslararası eğitim araştırmaları dergisi)* 3(3), 84-110. at [http://dergipark.gov.tr/download/article-file/89768]
- Turan, M., Yıldırım, E. ve Tıkman, (2016). Öğretmen adaylarının eğitim ve bazı temel kavramlara ilişkin metaforik algıları, *M.Education Sciences (NWSAES)*, 11(4), 217-242.
- Turhan, M. ve Yaraş Z. (2013). Öğretmen ve öğrencilerin öğretmen, disiplin, müdür, sınıf kuralları, ödül ve ceza kavramlarına ilişkin metafor algıları, *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(23), 129-145.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (9. baskı). Ankara: Seçkin Yayınları.
- Yıldırım, A., Ünal, A. ve Çelik, M. (2011). Öğretmen kavramına ilişkin öğretmen, yönetici ve müfettiş algılarının analizi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 2(8), 92-109.
- Yıldırım, K. (2010). Nitel araştırmalarda niteliği artırma. *İlköğretim Online*, 9(1), 79-92.
- Yılmaz, F., Göçen, S. ve Yılmaz, F. (2013). Öğretmen adaylarının öğretmen kavramına ilişkin algıları: bir metaforik çalışma. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(9), 161-164
- Quine, W. V. (2003). *Eğretileme üzerine son düşünceler*. Kitaplık, 65, 75.

Metaphorical Perceptions of Primary School Students about "Teacher" Concept

Ramazan ERTÜRK (PhD Student)
Minister of National Education-Turkey
Bolu Mehmet Çelik Primary School
koroglu522@hotmail.com

Abstract

The aim of this study was to determine the metaphorical perceptions of elementary school students towards the concept of teacher. The working group is composed of 80 students who are studying in Yeniçağ. Questionnaires from open-ended questions were used as data collection tools. Descriptive analysis technique which is a qualitative research method were used to analyze the data. According to research findings, students produced 33 metaphors to express the concept of teacher. Students mostly compared the concept of teacher to the parents, computers, bakers, footsteps and sun metaphors. Metaphors created by students appear to be collected in 5 categories. The metaphores created by the students are grouped under the categories of teacher, guiding teacher, compassionate teacher, breeder-shaping teacher, and leader who are sources of information. As a result of the metaphores formed by the students, the concept of teacher was perceived as the most informative teacher, guiding teacher, compassion indicator teacher, breeder-shaping teacher by the students. According to the results of the research, the metaphors produced by the elementary school students on the concept of teacher and the categories created reveal how they perceive the teacher. In this sense, research results are important for teacher student communication..

Keywords: Metaphor, teacher, primary school student, perception

**E-International Journal
of Educational Research,
Vol:8, No:3x, 2017, pp.1-15**

DOI: 10.19160/ijer.285232

Received : 10.01.2017
Revision1: 08.02.2017
Revision2: 21.06.2017
Accepted : 05.10.2017

Suggested Citation:

Ertürk, R. (2017). Metaphorical Perceptions of Primary School Students about Teacher Concept, *E-International Journal of Educational Research*, Vol: 8, No: 3, 2017, pp. 1-15, DOI: 10.19160/ijer.285232

EXTENDED ABSTRACT

Purpose

When studies are examined, it is seen that there are very few studies about the metaphorical perceptions of the elementary school students regarding the concept of teacher. In this study, it was aimed to determine the metaphorical perceptions of the elementary school students towards the concept of teacher. For this purpose, the following questions were sought: • What are the meta-perceptions of the concept of primary school students teacher? • How do primary school students describe the metaphors they identify with the concept of teachers?

Method

In this study, which is designed in the screening model, data analysis was carried out within the scope of qualitative research tradition. It is known that metaphors can be used as a qualitative data collection tool and rich information can be obtained through concepts. Metaphors can be used both as a means of describing and comparing social phenomena. The study's study group is a group of 3 and 4 year old students of 80 people who reached to the primary school in Bolu province in Yeniçağa province in 2016-2017 educational year with easy access to sampling in two different primary schools. Easily accessible sampling method; It is preferred because of its low cost, the fact that it is a familiar group of researchers and it gives speed and practicality to research,

The data collection tool used in the research consists of two parts. In the first part, there are questions about the personal information of the students. In the second part, students are asked to identify the characteristics of the teachers they have observed, to identify them with a metaphor, and to identify the reason for the metaphor they use. For this purpose, teacher candidates, "Teacher Because "they are asked to complete the coven.

Content analysis was performed on the data obtained at the end of the study. The main purpose of content analysis is to reach concepts and associations that can explain collected data. For this purpose, it is necessary to first organize the collected data in a logical way according to the conceptualization of the collected data and then to define the themes explaining the data accordingly. In this context, the answers given by the students are grouped with similar characteristics of the metaphors. Metaphores separated into these groups are categorized by name. Also in the metaphoric categories, some of the students' explanations were made.

Results

Students produced 33 metaphors to express the concept of teacher. Students mostly compared the concept of teacher to the parents, computers, bakers, footsteps and sun metaphors. Metaphors created by students appear to be collected in 5 categories. The metaphores created by the students are grouped under the categories of teacher, guiding teacher, compassionate teacher, breeder-shaping teacher, and leader who are sources of information. As a result of the metaphores formed by the students, the concept of teacher was perceived as the most informative teacher, guiding teacher, compassion indicator teacher, breeder-shaping teacher by the students.

Discussion

Students mostly compared the concept of teacher to the parents, computer, baker, footed dictionary and sun metaphor. In this research, it is seen that the metaphors created by the students are collected in 5 categories. The metaphores created by the students are grouped under the categories of teacher, guiding teacher, compassionate teacher, breeder-shaping teacher, and leader who are sources of information. As a result of the metaphores formed by the students, the concept of teacher was perceived as the most informative teacher, guiding teacher, compassion indicator teacher, breeder-shaping teacher by the students. In the research, it is seen that the students in the category of teachers, computer, pedestal dictionary, book, internet, sun, library, tree and treasure metaphor are produced in the category of teachers who are sources of information. As a result of the research, it was determined that the students produced polar star, lantern, guide,

compass, light guide, captain, navigation and guiding metaphor in the guiding teacher category. According to the results of the research, it is seen that the students in the category of compassion show the most parents, metaphor in the category of teachers. It has been determined that the metaphors of angels, bees, patience, sun and umbrella are produced in the categories of teachers of compassion. These metaphors that pupils produce for teachers show how important class teachers are for students. In the imagination of the students, the teachers take their place as mother, father and angel. For this reason, the behaviors of classroom teachers in the teaching process have an important influence on the students. In this study, the most produced metaphor in the category of teachers who show compassion are parents and mothers. In this context, the results of the research are similar. It is seen that the students produced the metaphors of baker, artist, gardener, architect, cook, master and family reiser in the category of educator-styling teacher. According to the results of the research, it is seen that the students produced commander, shepherd, football coach and hero metaphor in the leader category.

Conclusion

There was no negative perception of the teacher by the students. It can be said that these age students love teachers very much, look at them with parents' eyes and take models. In this context, classroom teachers have an important role to play in the formation of children's personalities and the future of society as a good model for students in elementary school age.